

DI 2 APR

foto: Birgit Tengberg

THEATRE OF VOICES & PAUL HILLIER

SONGS OF THE EARTH

SPOT/DE OOSTERPOORT

Else Torp
sopraan

Kate Macoboy
sopraan

Laura Lamph
alt

Paul Bentley-Angell
tenor

Jakob Skoldborg
tenor

William Gaunt
bas

PROGRAMMA

Karin Rehnqvist (1957)
Sånger ur Jorden I. Natt över jorden

William Byrd (ca. 1543-1623)
Fantasia à 6

Orlando Gibbons (1583-1625)
Now each flowery bank of May

William Byrd
Tho Amaryllis dance in green

Clément Janequin (ca. 1485-1558)
Le Chant des Oiseaux

Claudio Monteverdi (1567-1643)
Sestina - Lagrime d'Amante al Sepolcro dell'Amata

pauze

Orlando Gibbons
The Cries of London, part 1

John Taverner (ca. 1490-1545)
In Nomine

Orlando Gibbons
The Cries of London, part 2

Arvo Pärt (1935)
Most Holy Mother of God

Arvo Pärt
Morning Star

John Wilbye (1574-1638)
Draw on sweet night

Karin Rehnqvist
Sånger ur Jorden II. Var inte rädd för mörkret

Paul Hillier, medeoprichter van het Hilliard Ensemble en jarenlang dirigent van het Estonian Philharmonic Chamber Choir, brengt sinds 1990 met Theatre of Voices voortreffelijke interpretaties van oude en hedendaagse muziek. Tijdens *Songs of the Earth* hoor je vooral vroeg-klassiek werk van componisten als William Byrd, Orlando Gibbons en Claudio Monteverdi. Maar er is ook hedendaags werk, want wie Paul Hillier zegt, zegt Arvo Pärt.

Het programma begint en eindigt vanavond met werk van de Zweedse componiste Karin Rehnqvist, winnares van de Nordic Music Prize 2023. Haar vocale muziek is geworteld in traditionele Scandinavische zangtechnieken en voert ons terug naar een tijd waarin Europese kunstmuziek nauwelijks bestond en zang iets was dat aan andere culturen deed denken. Theatre of Voices vervolgt met twee Engelse madrigalen en een briljante instrumentale fantasie van William Byrd: stemmen zonder woorden, op een korte uitbarsting na. De reis vervolgt naar Frankrijk voor Clément Janequins beroemde imitatie van vogelgezag in de lente, die ons voor altijd aanspoort om wakker te worden, omdat het seizoen van de liefde is aangebroken. Het eerste deel van het concert sluit af met Monteverdi's *Sestina*. De Italiaanse componist schreef deze prachtige muziek ter nagedachtenis aan de jonge en getalenteerde zangeres Caterina Martinelli, die de titelrol in zijn opera *Arianna* had moeten zingen, maar pokken kreeg en op negentienjarige leeftijd stierf. Theatre of Voices laat horen hoe mooi Monteverdi 'de tranen van de minnaar aan het graf van zijn beminde' verpakt in een van de parels uit de madrigaalkunst.

Na de pauze horen we een heel andere zangstijl, met Orlando Gibbons' originele *Cries of London*. Hier zingen de stemmen op de rauwe manier van straatverkopers en wanen we ons op een drukke Londense markt rond 1600. Tussen de twee delen wordt een langzame cantus firmus uit een mis van John Taverner gezongen. Het programma betreedt dan kort het terrein van de gewijde muziek van Arvo Pärt. De bejubelde Estse componist schreef *Most Holy Mother of God* in 2003 voor het Hilliard Ensemble van Paul Hillier. De compositie is gebaseerd op de laatste regel van de vroegst bekende Mariahymne van rond 250 na Christus, de tekst die zowel in de katholieke als in de orthodoxe liturgie wordt gebruikt. Via een prachtige madrigaal van John Wilbye keert Theatre of Voices ten slotte weer terug bij Rehnqvist.

TEKSTEN

Karin Rehnqvist - Sångur ur Jorden I. Natt över jorden

Nu är det natt över jorden.
Darrande stjärna gläns.
Världarna vandra så fjärran.
Mörket är utan gräns.

Marken och mullen och mörkret, varför älskar jag dem?
Stjärnorna vandra så fjärran.
Jorden är människans hem.
Jorden natt över jorden.

William Byrd - Fantasia à 6

Instrumental

Orlando Gibbons - Now each flowery bank of May

Now each flowery bank of May,
Woos the streams that glide away,
Mountains fanned by a sweet gale,
Loves the humble-looking dale,
Winds the loved leaves do kiss,
Each thing tasteth of love's bliss.
Only I, though blest I be
To be loved by destiny,
Love confessed by her sweet breath,
Whose love is life, whose hate is death.

William Byrd - Tho Amaryllis dance in green

Tho Amarillis daunce in green, like Fayrie Queene,
and sing full cleere, Corina can with smiling cheer:
yet since their eyes make hart so sore, hey ho, she'll love no more.

My sheepe are lost for want of food, and I so wood:
that all the day, I sit and watch a herds-maid gaye:
who laughes to see mee sigh so sore, hey ho, she'll love no more.

Her loving lookes, her beautie bright, is such delight:
that all in vaine, I love to like, and lose my gaine:
for her that thanks mee not therefore, hey ho, chill love no more.

Love yee who list I force him not, sith God it wot,
the more I wayle, the lesse my sighes and teares prevaile,
what shall I doe but say therefore, hey ho, she'll love no more.

Janequin - Le Chant des Oiseaux

Reveillez vous, coeurs endormis, Le dieu d'amour vous sonne. A ce premier
jour de may,
Oyseaulx feront merveillez, Pour vous mettre hors d'esmay Destoupez vos
oreilles.
Et farirariron...Vous serez tous en ioye mis, Car la saison est bonne.

Vous orrez, à mon advis, Une dulce musique Que fera le roy mauvis, le merle
aussi,
D'une voix autentique. Ty, ty, pyty...Rire et gaudir c'es mon devis, Chacun s'i
habandonne.

Rossignol du boys ioly, A qui le voix resonance, Pour vous mettre hors d'ennuy
Vostre gorge iargonne: Frian, frian, frian...Fuez, regrez, pleurs et souci, Car
la saison l'ordonne.

Ariere maistre coucou, Sortez de no chapitre. Chacun vous donne au bibou,
Car vous n'estes q'un traistre.
Coucou, coucou...Par traison en chacun nid, Pondez sans qu'on vous sonne.
Reveillez vous, coeurs endormis, Le dieu d'amours vous sonne.

Claudio Monteverdi - Sestina, lagrime d'Amante al Sepolcro dell'Amata

Incenerite spoglie, avara tomba, fatta
del mio bel sol terreno cielo,
ahi lasso, i'vegno ad inchinarvi in terra.
Con voi chius'è 'l mio cor a' marmi in
seno,
e notte e giorno vive in pianto in foco
in duolo in ira il tormentato Glauco.

*Remains turned to ashes at the
miserly tomb, made earthly paradise
by my fair sun, alas, I come to lay you
in earth. With you is my heart buried
deep in a marble vault, and night and
day the tormented Glaucus lives in
flames, sorrow and anger.*

Ditelo, o fiumi, e voi, ch'udiste Glauco,
l'aria ferir di grida in su la tomba,
erme campagne, e'l san le Ninfe e'l
cielo: a me fu cibo il duol, bevanda il
pianto,
letto, o sasso felice, il tuo bel seno, poi
ch'il mio ben coprì gelida terra.

*Say it, o rivers, and you, lonely fields
who hear Glaucus rend the air with
cries over her tomb, that the Nymphs
and heaven may know: grief has
become my food, tears my drink, your
fair breast, o happy rock, my bed, since
my beloved was laid in frozen earth.*

Darà la notte il sol lume alla terra,
splenderà Cinzia il dì, prima che
Glauco
di baci, d'onorar lasci quel seno che
nido fu d'Amor, che dura tomba
preme. Né sol d'alti sospir, di pianto
prodighe a lui saran le fere e'l cielo.

*By the night the sun will light up the
earth, the moon will shine by day, ere
Glaucus, cease kissing and honouring
that breast wherein Love nested, and
which now lies crushed in a sad grave.*

Ma te raccoglie, o Ninfa, in grembo 'l
cielo. Io per te miro vedova la terra,
deserti i boschi e correr fiumi il pianto;
e Driadi e Napee del mesto Glauco
ridicono i lamenti, e su la tomba
cantano i pregi de l'amato seno.

*Yet heaven gathers you, o Nymph,
to its breast. Without you is the earth
widowed, the woods are deserted,
and tears flow in rivers; and Dryads
and Wood Nymphs echo the grieving
Glaucus' lament, and over your tomb
sing the praises of his beloved's heart.*

O chiome d'or, neve gentil del seno, o
gigli de la man, ch'invido il cielo
ne rapi, quando chiuse in cieca
tomba, chi vi nasconde? Oimè! povera
terra.
Il fior d'ogni bellezza, il sol di Glauco!
Ah Muse, ah Muse, qui sgorgate il
pianto.

Dunque, amate reliquie, un mar di
pianto non daran questi lumi al nobil
seno
d'un freddo sasso? Ecco l'afflitto
Glauco fa rissonar «Corinna» il mar e'l
cielo;
dicano i venti ognor, dica la terra: «Ahi
Corinna, ahi Corinna, ahi morte, ahi
tomba».

Cedano al pianto i detti, amato seno,
A te dia pace il cielo, pace a te,
Glauco,
Prega honorata tomba e sacra terra.

*O golden hair, o delicate snowy breast,
o lily-white hand that envious heaven
has stolen, though locked in this blind
tomb, who can hide thee? Ah me!
Poor earth - will thou hide the flower of
beauty, the sun of Glauco? Ah muses,
shed your tears.*

*Therefore, beloved remains, will these
eyes not shed a sea of tears over the
noble breast of this cold stone? Hark,
wretched Glaucus makes ocean and
heaven resound with his cry, "Corinna";
may the earth and all the winds utter
forth: "Ah, Corinna! Ah, Death! Ah,
Grave!"*

*Let words yield to tears, beloved
breast;
may heaven give you peace; peace to
you, Glaucus,
you who pray at this honoured grave,
this sacred ground.*

PAUZE

Orlando Gibbons - Cries of London (part I)

God give ye good morrow my masters, past 3 o'clock and a fair morning—
fish—pies—have you any old trays to mend?—nuts— cabbage—lettuce—writing
ink—oysters—Oyez! A horse lost last February 30th—plums— garlic—perfumed
waistcoats, sweet gloves, silk garters—old doublets —poor naked Bedlam (the
Madhouse), Tom's a cold, a small cut of thy bacon, God bless thy wits—quick
periwinkles—song for the poor women in the dark dungeon in great misery—
lanthorn and candle-light, and so we make an end.

John Taverner - In nomine

In trouble and adversity the Lord will hear thee still.
The majesty of Jacob's God will thee defend from ill.
And send thee from his holy place his help at every need.
And so in Zion stablish thee, and make thee strong indeed.

Orlando Gibbons - Cries of London (part II)

Oars! Oars! (man calling for a water taxi), Will ye go with me sir, I am your best
man sir—A good sausage—hot puddings— the Crier calls out 'any tidings of a
young wench of 4 and 40 years old?—Bloody news (a Dublin cry)—Have ye any
kitchen stuff, maids?—salt—hot spice cakes—eels—apples—cherries—any wood
to cleave?—bread and meat for the prisoners of the Marshalsea [a notorious
prison]—sweep, chimney sweep—fine Seville oranges, fine lemons, 12 o'clock,
look well to your lock, your fyer and your light. And so good night.

Arvo Pärt - Most Holy Mother of God

Most Holy Mother of God, save us.

Arvo Pärt - Morning Star

Christ is the morning star, who, when the night of this world is past,
brings to his saints the promise of the light of life, and opens everlasting day.

John Wilbye - Draw on sweet night

Draw on sweet night, best friend unto those cares That do arise from painful
melancholy.
My life so ill through want of comfort fares, That unto thee I consecrate it wholly.
Sweet night draw on! My griefs when they be told To shades and darkness, find
some ease from paining.
And while thou all in silence dost enfold, I then shall have best time for my
complaining.

Karin Rehnqvist - II. Var inte rädd för mörkret

Var inte rädd för mörkret, ty ljuset vilar där.
Vi se ju inga stjärnor där intet mörker är.
I ljusa irisringen du bär en mörk pupill
ty mörkt är allt som ljulset med bävan längtar till.
Var inte rädd för mörkret, ty ljuset vilar där,
Var inte rädd för mörkret, som ljusets hjärta bär.

foto: Birgit Tengberg

